CU PRIVIRE LA PREGĂTIREA PENTRU DEZBATERI JUDICIARE A PRICINILOR EXAMINATE ÎN PROCEDURA SPECIALĂ

Vasile CREȚU,
doctor în drept, conferențiar universitar

Pricinile examinate în procedură specială ocupă un loc însemnat în practica judiciară. Examinarea corectă a acestora are o importanță deosebită pentru apărarea drepturilor subiective civile şi a interesului ocrotit de lege.

Metodele de apărare a drepturilor subiective civile, folosite de instanțele judecătoreşti, sunt prevăzute în art.11 din Codul civil şi în art.6 din Codul procesual civil ale Republicii Moldova, lista acestora nefiind exhaustivă. În procedura specială sunt examinate anumite categorii de pricini civile, în cadrul cărora instanța de judecată stabileşte direct asupra faptului existenței sau inexistenței unui drept incontestabil. În cadrul examinării acestor pricini, instanța de judecată, stabileşte atât circumstanțele de fapt, cât şi cele de drept. Specificul acestor cazuri constă în faptul că restabilirea dreptului încălcat nu se realizează pe calea acțiunii civile, deoarece lipseşte conflictul de drept, iar persoanele interesate nu înaintează nimănui nici o pretenție. Instanța de judecată înlătură obstacolul care împiedică folosirea unui drept subiectiv necontestat. Fără o hotărâre în acest sens, dreptul este steril în conținutul său şi nu poate fi folosit de titular.

Apărarea drepturilor subiective se poate înfăptui de către instanța de judecată în ordinea procedurii speciale şi indirect, mijlocit, pe calea apărării intereselor ocrotite de lege, prin constatarea judecătorească a faptelor şi situațiilor ce au valoare juridică.

Interesul proteguit prin lege reprezintă obiectul apărării judecătoreşti în pricinile soluționate în procedură specială, în cadrul cărora instanța de judecată, stabilind existența unui fapt cu valoare juridică, statutul unei persoane sau al unui act, creează condițiile necesare pentru apariția, modificarea sau stingerea unor raporturi personale sau patrimoniale între persoane fizice şi juridice.

Examinarea corespunzătoare a pricinilor în ordine procedurală specială, legalitatea şi temeinicia hotărârii judecătoreşti în cadrul pricinilor respective depind în măsură considerabilă de pregătirea acestora pentru dezbateri judiciare, deoarece anume la această etapă procesuală se asigură soluționarea justă şi reuşită a cauzei deduse către instanța de judecată.

Pregătirea pentru dezbateri judiciare în cadrul pricinilor cu procedură specială cuprinde diverse aspecte şi se caracterizează prin scopuri şi conținut specific. Legitățile speciale şi generale ale pregătirii pentru dezbateri judiciare în cadrul pricinilor cu procedură specială sunt determinate de obiectul probațiunii, totalitatea probelor necesare, cercul persoanele participante la examinarea acestor categorii de pricini, precum şi de alte circumstanțe importante, necesare pentru o soluționare justă şi rapidă.

Pregătirea pricinilor pentru dezbaterile judiciare în cadrul procedurii menționate va începe în felul următor:

1) se stabileşte caracterul pretenției înaitate;

2) se stabileşte actul normativ aplicabil;

3) se identifică obiectul probațiunii;

4) se stabileşte cercul participanților la proces, statutul procesual al acestora şi modalitatea de asigurare a prezenței acestora la şedința judiciară;

5) se constată acțiunile procesuale premergătoare, necesitatea efectuării cărora este condiționată de specificul reglementărilor procesuale pentru anumite categorii de cauze în procedură specială.

Soluționarea acestor sarcini este îndreptată spre atingerea scopului pregătirii pentru dezbateri judiciare a pricinilor examinate în procedură specială – asigurarea soluționării juste, prin emiterea unei hotărâri legale şi întemeiate şi în termen rezonabil, cu respectarea limitelor corespunzătoare de timp.

Sarcinile pregătirii pricinii în procedură specială pentru dezbateri judiciare se realizează prin efectuarea de către judecător a acțiunilor procesuale pregătitoare, a căror listă este prevăzută în art.185 C.proc. civ. RM. Aceasta nu este una exhaustivă. În dependență de specificul fiecărei categorii de situații soluționate în ordinea procedurii speciale, lista propusă de legiutor poate fi completată de însuşi organul care a adoptat-o sau de judecător, în consecință efectuându-se întregul ansamblu de acțiuni procesuale pregătitoare.